

75% din respondenți, dar 77% consideră că starea de urgență a fost declarată conform indicatorilor.

Suportul CNESP-lui a fost apreciat de doar 56% din respondenți, 38% – consideră că „vocea” lor a fost auzită, iar 64 % au menționat că CNESP nu a monitorizat suficient și eficient acțiunile CTESP. Totodată suportul specialiștilor în sănătate publică (a epidemiologilor) a fost apreciat de 93% din intervievați, ANSP a pus la dispoziție indicatorii și informația necesară în 72% de situații dar, realizarea măsurilor stipulate în Hotărârile CTESP au fost implementate doar în 58% de cazuri. Printre barierele principale în activitate au fost menționate: insuficiența resurselor umane (65%); insuficiența resurselor financiare (75%); lipsa cunoștințelor practice și resurselor informaționale (60%); insuficiența comunicării între nivel central și local (50%); circa 48% menționează insuficiența bazei legislative care a condus la o responsabilitate scăzută a CTESP și un control insuficient asupra activității CTESP.

Concluzii. Cadrul normativ în vigoare privind mecanismul de coordonare pentru a asigura un grad adecvat de pregătire pentru urgențele de sănătate publică nu este suficient și are nevoie de o îmbunătățire semnificativă. De asemenea, sunt necesare intervenții pentru sporirea capacităților CTESP pentru gestionarea urgențelor de sănătate publică, inclusiv a pandemiei COVID-19 la nivel de teritoriu.

Cuvinte cheie. COVID-19, governanța, coordonare, plan de prevenire și răspuns la infecția cu Coronavirus de tip nou, stare de urgență în sănătate publică, CNESP, CTESP.

CUNOȘTINȚE, ATITUDINI ȘI PRACTICI ALE PĂRINȚILOR PRIVIND DIVERSIFICAREA ALIMENTAȚIEI COPIILOR PÂNĂ LA 3 ANI

Ana ANI

Alina TIMOTIN

Scopul. Evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor părinților privind diversificarea alimentației copiilor până la 3 ani, pentru elaborarea unor recomandări care ar contribui la îmbunătățirea alimentației copilului.

Obiective. Analiza experiențelor și recomandărilor naționale și internaționale cu referire la diversificarea alimentației în copilăria timpurie; evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor părinților privind diversificarea alimentației copiilor până la 3 ani; identificarea barierelor și oportunităților de dezvoltare a competențelor părinților privind diversificarea alimentației copiilor până la 3 ani; elaborarea unor recomandări care ar contribui la îmbunătățirea diversificării alimentației copilului.

Materiale și metode. Tipul de studiu: mixt. Partea cantitativă – studiu descriptiv, selectiv cu aplicarea unui chestionar elaborat în interesele studiului. Eșantionul studiului: 423 de persoane adulte din Republica Moldova, aflate în perioada reproductivă (18-50 ani), care au copii cu vârsta de până la 3 ani. Partea calitativă – studiu descriptiv, bazat pe focus-grupuri și un interviu în profunzime. Ședințele de focus grup (nr. 4) cu diferite categorii de persoane (medici de familie, pediatri, părinți). Interviul în profunzime – reprezentant al structurii de stat care

influențează opinia factorilor de decizie. Datele au fost colectate în perioada ianuarie-aprilie 2022. *Metodele studiului:* istorică, statistică, comparativă, analitică, grafică.

Rezultate obținute. Evaluarea cunoștințelor părinților referitor la procesul de diversificare a alimentației a copiilor până la vârsta de 3 ani relevă lacune ce țin de definirea diversificării, vârsta recomandată de inițiere a diversificării, frecvența introducerii alimentelor noi pe săptămână, ceea ce poate duce la apariția problemelor de creștere a sugarului.

Majoritatea respondenților cunosc despre riscurile care pot apărea în cazul unei diversificări incorecte la copil: 56% cunosc despre obezitate, 45% – despre malnutriție. Cercetarea a demonstrat că 8% din cei chestionați introduc alimentele până la vârsta de 6 luni, deși susțin alăptarea exclusivă la sân în primele 6 luni de viață în proporție de 99 %. Cu referire la actorii implicați în diversificarea alimentației copilului, doar 26% din respondenți au afirmat că în acest proces participă celălalt părinte, 12% – medicul de familie, urmat de asistenta medicală de sector - 5%, ceea ce denotă o implicare consultativă minoră a cadrelor competente în domeniul diversificării.

Dificultățile identificate la diversificare au fost condiționate în 42% din cazuri de atitudinea copilului care refuză alimentele propuse, 20% – de lipsa surselor de informare, iar în 21% de situația financiară precară a subiecților intervievați, care au considerat că procesul de diversificare este unul costisitor.

Există rezerve la capitolul cunoștințe privind sursele de informare privind subiectul cercetat, astfel 55% de părinți utilizează informația de pe rețelele de socializare și doar 33% solicită sfatul cadrelor medicale, de unde ar putea primi o informație mai veridică, regretabil este faptul că rețelele de socializare sunt o sursă informativă decisivă pentru părinți.

Concluzii. Deși la etapa actuală este studiată și argumentată tema alimentației corecte a copilului de 0-3 ani, există dificultăți de aplicare practică a procesului de diversificare, condiționate de: informarea defectuoasă a părinților, lipsa surselor de informare veridice bazate pe dovezi și de starea social-economică precară existentă la momentul actual în țară. Cadrele medicale nu sunt sursa principală de informare a părinților privind diversificarea alimentației copilului sub 3 ani. Existența recomandărilor organizațiilor internaționale în domeniul sănătății cu referire la implementarea corectă a diversificării alimentației copilului până la 3 ani nu sunt respectate și aplicate practic de către părinți, fapt ce îngreunează prevenirea și combaterea malnutriției, morbidității psihosomatice și motorii inclusiv a mortalității în perioada copilăriei timpurii.

Cuvinte cheie. Copii până la 3 ani, părinți, alimentația, atitudine, diversificare, cunoștințe nutriționale, obiceiuri alimentare, alimente recomandate.

CONCLUZAREA SERVICIULUI DE SUPRAVEGHERE DE STAT A SĂNĂTĂȚII PUBLICE CU ASISTENȚA MEDICALĂ PRIMARĂ LA NIVEL TERITORIAL

Alexandr CORNEI

Oleg LOZAN

Scopul. Evaluarea practicilor de conlucrare intra-sectorială a Serviciului de supraveghere de stat a sănătății publice (SSSSP) cu asistența medicală primară (AMP) la nivel teritorial, pentru elaborarea recomandărilor de îmbunătățire a interacțiunii acestor servicii.